Blogi

Vihreitä versoja taloudessa

Suomen talous | 30.04.2021

Uusimmat indikaattorit taloudesta ovat olleet myönteisiä ja siten lyhyen aikavälin kasvunäkymä on hieman aiempaa positiivisempi. Suomen koronatilanteen käännös parempaan suuntaan ja kriisinhallinnan kääntyminen rajoitustoimien tiukentamisesta kohti niiden keventämistä tukee optimismia lähikuukausien kehityksestä. Koronatilanteessa on orastavia paranemisen merkkejä myös muualla Euroopassa, mutta tautitilanteen epävakaus ja globaalin pandemiatilanteen heikentyminen luovat edelleen uhkakuvia.

Kuvio 1.

Suomen talouden tunnuslukuja

INFLAATIO	TYÖTTÖMYYSASTE	BKT (suhdannekuvaaja)
1,4 % ↑ (3/2020)	8,1 % → (2/2021)	–0,6 % ↓ (2/2021 vuosimuutos)

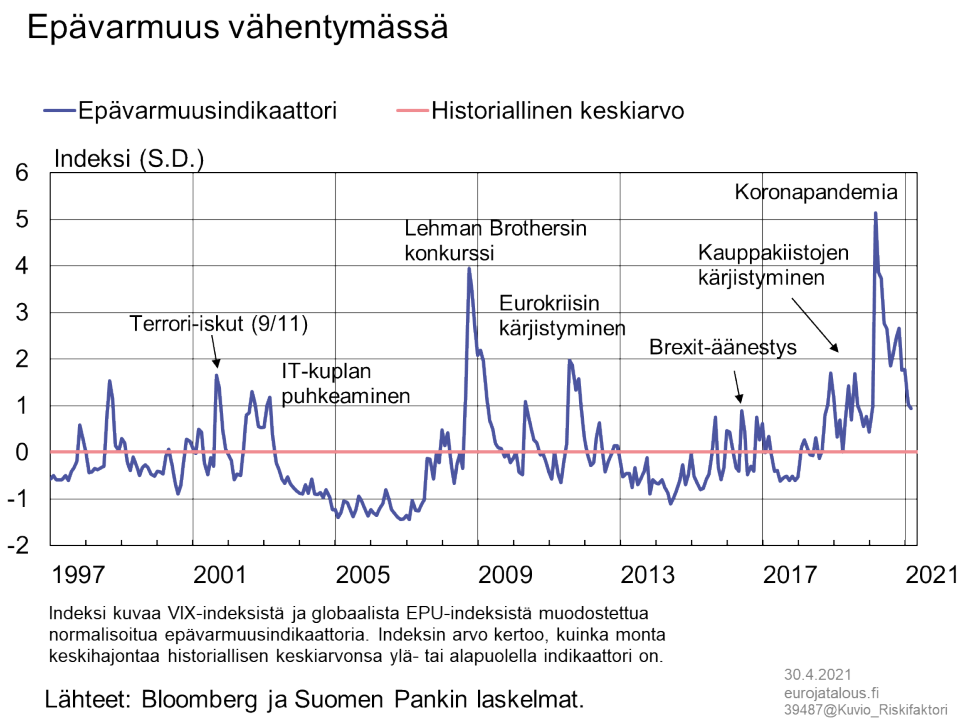
TEOLLISUUS-TUOTANTO	KULUTTAJIEN LUOTTAMUS	ASUNTOJEN HINNAT (pk-seutu)
5,5 % ↑ (2/2021 vuosimuutos)	3,8 ↑ (4/2021)	3,4 % ↑ (2/2021 vuosimuutos)

Lähde: Tilastokeskus.

Vientimarkkinoiden viriäminen välittyy Suomeen

Koronapandemian kolmannen aallon taittuminen edistyneissä talouksissa on vähentänyt talouskehitykseen kohdistuvaa epävarmuutta (kuvio 2). Maailmankauppa ja teollisuustuotanto ovat kasvaneet jo kriisiä edeltävän tason yläpuolelle, samoin kuin vientitilaukset Euroopassa. Teollisuuden odotukset Euroopassa ovat jo selvästi aiempaa myönteisemmät, ja palvelualoillakin suunta on kääntynyt ylöspäin. Pandemiatilanne on kuitenkin yhä epävakaa ja globaalisti tautitapaukset ovat jälleen kasvaneet.

Kuvio 2.

Kansainvälisen talouden positiivinen vire on välittynyt Suomessa erityisesti teollisuustuotantoon. Kokonaistuotannon suhdannekuvaaja oli helmikuussa enää 0,6 % vuotta aiempaa tasoa alempana (kuvio 3). Jalostustoimialojen tuotanto oli helmikuussa noin prosentin vuotta aiempaa suurempi, mutta palvelutuotanto vielä prosentin vuoden 2020 helmikuuta pienempi. Kokonaistuotanto on kasvanut tammi-helmikuussa 2021 verrattuna joulukuuhun 2020.

Kuvio 3.

Teollisuustuotannon volyymin kasvu kiihtyi helmikuussa. Volyymi kasvoi helmikuussa sekä tammikuusta (3,4 %) että vuoden takaa (5,5 %). Edelliseen kuukauteen nähden tuotanto kasvoi eniten kaivostoiminnassa sekä sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa. Kylmä helmikuu vauhditti myös sähkö- ja lämpöhuoltotoimialaa verrattuna sekä edelliseen kuukauteen että vuotta aiempaan. Metsäteollisuuden voimakas kasvu (37,6 %) vuoden takaa johtui vertailuajankohdan työtaistelutoimista.

Vientikysynnän vahvistuminen kasvatti helmikuun tavaravientiä. Vienti kasvoi 8 % viime vuoden helmikuusta ja vahvistui myös tammikuun heikommista lukemista. Tammi-helmikuun yhteenlaskettu tavaravienti oli edelleen 1,5 % heikompi kuin vuotta aiemmin. Tammi-helmikuun tuonti väheni vastaavasti 5,3 %. Maksutaseen mukainen kauppatase oli lievästi ylijäämäinen. Palveluviennin hyvä kehitys vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä on ottanut hieman takapakkia alkuvuonna. Vaihtotase on kuitenkin pysytellyt vielä ylijäämäisenä.

Teollisuuden uudet tilaukset harppasivat helmikuussa ylöspäin. Suuri vuosimuutos (18,9 %) johtui osittain metsäteollisuuden heikosta vertailukohdasta vuotta aiemmin, mutta toisaalta metalliteollisuuden tilaukset kasvoivat myös vahvasti (20,2 %). Kemianteollisuuden uudet tilaukset vähenivät edelliskuukausien poikkeukselliselta tasolta, mutta olivat silti 6,6 % viimevuotista korkeammalla tasolla.

Investoinneissa heikkoja merkkejä käänteestä

Teollisuuden hyvä vire heijastuu myös odotuksiin tulevasta. Teollisuuden luottamusindikaattorin arvo nousi jo maaliskuussa kriisiä edeltävälle tasolle ja huhtikuussa nousu jatkui. Tuotanto-odotukset ovat edelleen kasvaneet, mikä indikoi BKT:n kasvun jatkumista (kuvio 4). Tilauskanta oli huhtikuussa jo normaalia suurempi, ja tuotantokapasiteetti täyskäytössä jo 76 prosentilla vastaajayrityksistä. EK:n tammikuussa julkistaman investointikyselyn tulokset viittaavat myös investointien vauhdittumiseen kuluvana vuonna erityisesti kemian- ja teknologiateollisuuden sekä energiahuollon piirissä.

Kuvio 4.

Rakentamisen kaksijakoinen kehitys jatkui vuodenvaihteessa. Asuntorakentamiseen myönnettyjen rakennuslupien kuutiomäärä kasvoi joulu-helmikuussa lähes 31 % viime vuodesta. Myös asuntorakennusten aloitukset lisääntyivät selvästi. Asuntorakentamisen volyymi oli kuitenkin 5 % alemmalla tasolla kuin joulu-helmikuussa vuosi sitten. Muussa rakentamisessa näkymät ovat vaisummat, koska lupakuutiot vähenivät runsaat 9 % joulu-helmikuussa ja rakentamisen volyymi oli 3,7 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Erityisesti rakentamisen väheneminen näkyy liike- ja toimitilarakentamisessa, kun taas vapaa-ajan asuntojen rakentaminen on yli 40 prosentin nousukiidossa.

Asuntojen hintojen kehitys oli niin ikään kaksijakoista. Pääkaupunkiseudulla hinnat nousivat

helmikuussa 3,4 % viime vuodesta, kun muualla maassa hinnat laskivat 0,9 %, joskin esim. Tampereella ja Oulussa hinnat nousivat samaa vauhtia kuin pk-seudulla. Asuntokauppa jatkui aktiivisena: asuntokauppoja tehtiin 18 % enemmän kuin vuosi sitten helmikuussa. Asuntolainakannan kasvu jatkuikin ripeänä helmikuussa (3,6 %).

Kuluttajat herkkiä tautitilanteen muutoksille

Kaupan aloilla kasvu on vankistumassa. Koko kaupanalan liikevaihto ja myynnin määrä kasvoi helmikuussa sekä tammikuuhun että vuoden takaiseen verrattuna. Tukkukauppa kääntyi vihdoin helmikuussa kasvuun. Tukkukaupan myynnin määrä kasvoi 1 prosentin ja liikevaihto 2,5 % helmikuusta 2020. Autokaupan myyntimäärä kasvoi 2,4 % viime vuodesta ja vähittäiskauppa 4,7 %. Vähittäiskaupan kasvua vauhditti päivittäistavarakaupan 6,2 prosentin myynnin määrän kasvu. Erikoistavarakaupan myynti väheni ainoana kaupan aloista. Vähittäiskaupan luottamus kasvoi huhtikuussa ja on jo pitkän aikavälin keskiarvoa korkeammalla. Muiden palvelualojen luottamus nousi huhtikuussa maaliskuun pienen pudotuksen jälkeen, mutta oli edelleen selvästi keskimääräistä heikommalla tasolla.

Kuluttajien luottamus heikkeni odotetusti maaliskuussa, mutta huhtikuussa hätyyteltiin jo ennätyslukemia. Maaliskuussa kuluttajat säikähtivät koronaepidemian leviämistä ja suunniteltuja liikkumisrajoituksia, ja luottamus etenkin Suomen talouden näkymiin heikentyi. Huhtikuussa kuluttajaluottamus kuitenkin jälleen parani selvästi, ja myös kuluttajien arvio Suomen talouden näkymistä vahvistui. Odotus omasta taloudesta vuoden kuluttua oli ennallaan ja arviot oman talouden nykytilasta paranivat sekä maalis- että huhtikuussa. Oma rahatilanne arvioitiin huhtikuussa paremmaksi kuin koskaan aiemmin. Kotitalouksien talletuskanta onkin kasvanut vauhdikkaasti. Suomen Pankin tilastojen mukaan talletuskanta oli helmikuussa 9,1 % vuotta aiempaa suurempi. Sekä asunnon ostamista että peruskorjaamista suunnitellaan laajasti.

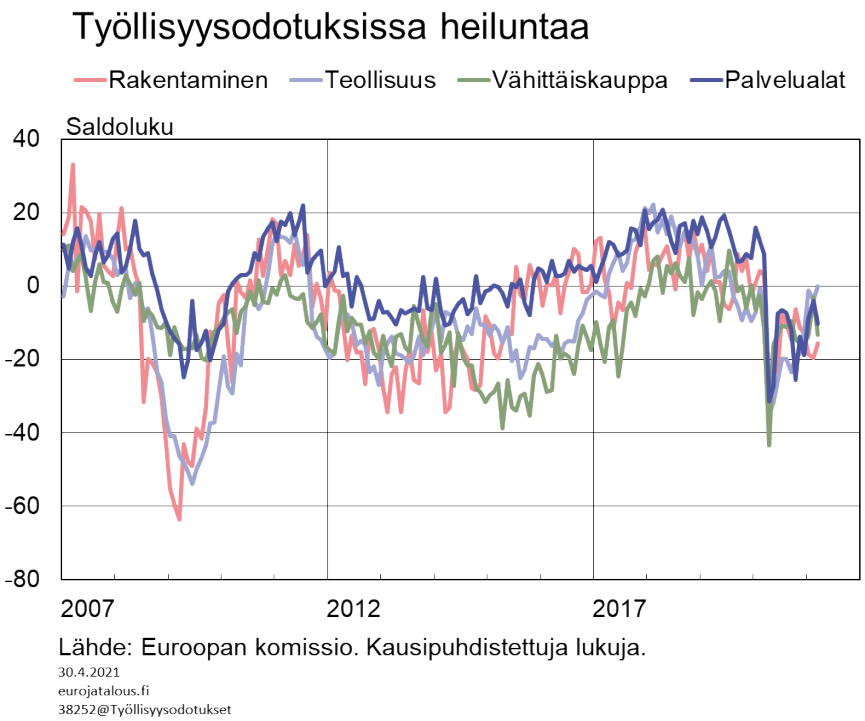
Palkkasumma on palautumassa kriisiä edeltävälle tasolle. Palkkasumma oli joulu-helmikuussa 0,2 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Palkkasumma on kasvanut nopeimmin yksityisillä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelualoilla ja rahoitustoiminnassa. Muiden palveluiden palkkasumma oli joulu-helmikuussa edelleen 3,6 % pienempi kuin vuotta aiemmin ennen epidemiatilanteen pahenemista. Ansiotason nousu jatkui kohtuullisen vahvana vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä. Palkansaajien säännöllisen työajan ansiot kasvoivat 2,0 % loka-joulukuussa 2020 edelliseen vuoteen verrattuna.

Työmarkkinoilla koronapandemian vaikutus on edelleen voimakas. Tilastokeskuksen uudistetun työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli 38 000 enemmän tammi-helmikuussa 2021 kuin vuotta aiemmin. Työvoimatutkimuksen mukainen työttömyysaste oli helmikuussa 8,1 %, kun juuri ennen epidemiaa vuosi sitten se oli 6,9 %. Työllisten määrä oli tammi-helmikuussa 34 000 henkeä

pienempi kuin vuotta aiemmin. Työikäisten (15-74 vuotiaiden) lukumäärä väheni runsaalla 4 500 hengellä vuonna 2020.

Työmarkkinoiden toipumiseen liittyy edelleen suurta epävarmuutta. Lomautettujen lukumäärä oli yhä suuri, kausitasoitettuna yli 65 000 henkeä helmikuussa, joskin laskusuunnassa ja runsaat 5 600 henkeä vähemmän kuin joulukuussa 2020. Maaliskuussa yritysten työllisyysodotukset heikkenivät palvelualoilla ml. vähittäiskaupassa, mutta kohentuivat teollisuudessa (kuvio 5). Konkurssilainsäädännön muutoksella rajoitettiin mahdollisuutta hakea yrityksiä konkurssiin tammikuun 2021 loppuun saakka, ja tällöin konkurssit karkeasti puolittuivat. Poikkeusta on jatkettu lievemmässä muodossa vielä syyskuun 2021 loppuun saakka. Helmi-maaliskuussa konkurssiin haettujen yritysten ja niiden henkilökunnan lukumäärä ovat jo selvästi kasvaneet verrattain korkealle tasolle.

Kuvio 5.

Kuluttajahintojen nousu jatkui maaliskuussa aiempaa nopeampana. Inflaatio (YKHI) oli maaliskuussa 1,4 % eli 0,5 prosenttiyksikköä helmikuuta nopeampaa. Kuluttajahintojen nousua vauhditti mm. polttonesteiden ja savukkeiden hintojen nousu veronkorotusten ja raaka-aineiden kallistumisen vuoksi. Sen sijaan palveluhintojen, kuten hotellihuoneiden ja ravintolahintojen halpeneminen jarrutti indeksin nousua.

Kasvua koronasta huolimatta?

Lyhyen aikavälin mallien ennusteet vuoden 2021 alkupuoliskolle ovat edelleen vahvoja. Viime aikoina julkaistut talouden indikaattorit ovat olleet pääosin myönteisiä, ja niiden pohjalta lyhyen aikavälin eri ennustemenetelmät ennakoivat kasvun jatkuvan vuoden 2021 ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä (taulukko 1). Kasvuarviot ensimmäiselle neljännekselle vaihtelevat 0,5–1,5 prosentin välillä ja toiselle neljännekselle 0,7–1,5 prosentin välillä. Siten talouskasvu saattaa muodostua Suomen Pankin maaliskuun väliennusteessa arvioitua vahvemmaksi alkuvuoden aikana. Koko vuodelle ennustettiin maaliskuussa 2,6 prosentin kasvua. Kuitenkin maaliskuulta, jolloin epidemiatilanne heikkeni ja rajoitustoimia tiukennettiin, on vielä varsin niukasti kovaa dataa. Tilastokeskuksen kokeellinen kokonaistuotannon pikaestimaatti ennakoi hyvin heikkoa maaliskuuta, mikä merkitsisi tuotannon laskeneen vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä sekä edellisestä neljänneksestä (-1,0 %) että vuoden takaa (-1,4 %).

Lyhyen aikavälin malliennusteet edelleen vahvoja

BKT Neljänneskasvu	2020N3	2020N4	2021N1	2021N2
BVAR	1,9%	0,6%	1,5%	1,5%
Faktorimalli	0,8%	0,1%	0,5%	0,9%
Siltamalli	0,9%	0,3%	0,5%	0,7%
Rahoitusmarkkinamalli	0,4%	0,4%	0,7%	0,8%
Toteutunut	3,3%*	0,4%*		

*Toteutuneet luvut Tilastokeskuksen tilinpidon julkistuksesta 15.3.2021.
Lähteet: Suomen Pankki ja Tilastokeskus.

Tässä artikkelissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin näkemystä.

Asiasanat

investoinnit, korona, koronapandemia, kuluttajien luottamus, rakentaminen, Suomen talous,

teollisuus, työmarkkinat, vientimarkkinat